

tradiție caracteristică lumii persane, pe care Gheorghe Iorga o cunoaște ca nimeni altul.

Cartea lui Gheorghe Iorga intrigă și, în egală măsură, place prin diversitatea problemelor atacate. El nu scrie doar despre scriitori (omologați sau nu), ci și despre teme incitante cum ar fi boema, metapovestirea sau poetul blestemat. Sunt eseuri teoretizant-reflexive, în care criticul ajustează puncte de vedere aparent infailibile, cum ar fi cel potrivit căruia mitul poetului blestemat este un *topos* definitoriu pentru a doua jumătate a veacului al XIX-lea. În fapt, demonstrează Iorga, pornind de la excelenta lucrare a lui Pascal Brissette, *La malédiction littéraire. Du poète crotté au génie malheureux*, rădăcinile ideii de poet blestemat coboară în Antichitate, străbat Evul Mediu și capătă strălucire în epoca lui Baudelaire și Verlaine, având însă, o vechime redutabilă, întrucât nefericirea poetului e un loc comun pentru secolele XVIII-XIX, câtă vreme se considera, pe baza teoriei umorilor, că melancolia, sărăcia și persecuția sunt atribute inerente ale celui care scrie.

Gheorghe Iorga nu e doar un erudit și rafinat comentator, ci și un pasiona(n)t teoretician literar, preocupat în permanență de obiectul, metodologia și prefacerile literaturii comparate, urmărind, cu vervă, noutățile din domeniu, într-un lăudabil efort de updatare la cele mai recente mutații ale disciplinei. Deloc întâmplător, cartea include și câteva eseuri dedicate metaforei vii, metapovestirii, discursului, convențiilor discursive ale poeziei sau semioticii vizuale din lucrarea dedicată lui Pavel Șușară lui Constantin Brâncuși. Cu trimiteri bogate, care pornesc de la estetica aristotelică și se opresc, să zicem, la un avizat cercetător contemporan ca Franco Moretti, ale cărui contribuții sunt analizate în eseul „În afara canonului. Punerii în serie, cicluri literare, configurări”.

În tot, *Sfidarea secundarului* confirmă, prin erudiția și nervul polemic al eseurilor incluse, că Gheorghe Iorga este unul dintre comparațiștii importanți ai prezentului, cartea sa reprezentând, cum se spune în jargonul de specialitate, o contribuție necesară în tentativa de revitalizare a unei discipline care se vede tot mai amenințată de evoluțiile post-umane, deloc favorabile domeniului umanioarelor.

Adrian Jicu¹

Cătălina Bălinișteanu, *Femei, corpuri și pasiuni în literatura lui Heinrich Mann*, Iași, Editura Universității „Alecsandru Ioan Cuza” din Iași, 2012, 385 p.

Așa cum afirmă profesorul Andrei Corbea-Hoișie, autorul cuvântului-înainte și coordonatorul tezei de doctorat a autoarei Cătălina Bălinișteanu, opera lui Heinrich Mann a fost neglijată nejustificat în condițiile în care poate oferi o cheie de înțelegere a relației dintre producția intelectuală și istoria Europei sfârșitului de secol XIX. Pierderea încrederii în resorturile supranaturale ale ființei a făcut ca generația sfârșitului de secol să fie atrasă de profunzimilor atavice ale omenescului. Acest fapt s-a reflectat într-o răsturnare a valorilor tradiționale, cultivate de spiritul burghez și o căutare a sensului în simțuri. Din acest punct de vedere, Heinrich Mann a fost, prin

¹ Universitatea „Vasile Alecsandri” din Bacău.

talentul său literar, una dintre vocile care au surprins transformările epocii, reprojectând relația dintre sexe.

În volumul *Femei, corpuri și pasiuni în literatura lui Heinrich Mann*, Cătălina Bălinișteanu s-a apropiat de creația scriitorului german din perspectiva studiilor de gen, analizând tipurile feminine pe care acesta le-a creat. A făcut acest lucru inserându-l pe Heinrich Mann în epocă și făcând vizibile reflexele acesteia la nivelul textelor sale. Acest demers a depășit cadrele metodologice ale monografiei, autoarea apelând la momente și personaje ale romanelor lui Heinrich Mann pentru a ilustra contextul sociopolitic și cultural al sfârșitului de secol XIX. Reconstrucția lumii care a însoțit creația lui Heinrich Mann și locul acesteia în contextul cultural a reprezentat miza primei părți a lucrării. Următoarele părți ale studiului s-au concentrat asupra operei scriitorului, urmărind analiza imaginii femeii în textele de până la 1914, insistând asupra narațiunii și personajelor feminine, asupra „semioticii corpului” și asupra identității feminine și crizelor ei la turnanta secolelor. Analiza se referă, așadar, numai la acele romane ale lui Heinrich Mann care au fost scrise în perioada Germaniei imperiale, până la începutul Primului Război Mondial: *In einer Familie* (Într-o familie), *Im Schlaraffenland* (În țara huzurului), *Die Göttinnen* (Zețele), *Die Jagd nach Liebe* (Goana după iubire), *Professor Unrat* (Îngerul albastru), *Zwischen den Rassen* (Între rase), *Die kleine Stadt* (Orășelul), *Der Untertan* (Supusul).

Majoritatea romanelor timpurii ale lui Heinrich Mann, aflate sub influența decadentei și a decadentismului, ipostaziază femeile în relație directă cu sexualitatea. Analiza procesului de construire a identității feminine în opera scriitorului a fost subsumată ipotezelor propuse de psihanaliză, filosofie, semiotică. Este remarcabilă, de asemenea, acuratețea cu care este valorificat instrumentarul studiilor de gen în contextul unui orizont comparatist larg. Exemplificatoare este alăturarea personajelor feminine din romanele lui Heinrich Mann de biblicele Salomeea și Maria Magdalena sau de arhetipurile feminine ale decadentei, *la femme fatale* și *la femme fragile*. Corpusul de texte este exploatat, așadar, din perspective diferite, valoricând lecturi teoretice și critice impresionante. Interpretările converg către ideea că opera lui Heinrich Mann surprinde avântul emancipator decisiv pentru identitatea feminină în procesul modernității și al modernizării societății occidentale.

Volumul *Femei, corpuri, pasiuni în literatura lui Heinrich Mann* este, așadar, un studiu asupra eroinelor scriitorului german, văzute prin prisma schimbărilor sociale și culturale ale turnantei secolelor. Astfel, Cătălina Bălinișteanu reușește să definească de o manieră complexă criza de identitate reflectată la nivelul operei unui autor care s-a dovedit emblematic pentru o epocă tumultuoasă.

Petronela Savin²

„Credință, învățătură, univers spiritual”

Acesta a fost genericul celei de-a VII-a ediții a Reuniunilor Culturale „Alecsandriada”, particularizată printr-un interval de timp mai larg (20-27 nov., 1 dec.

² Universitatea „Vasile Alecsandri” din Bacău.